

Jaarverslag 2013

15 juni 2014

Museum van het Nederlandse Uurwerk

I. Beleid

1. Rechtspositie, bestuur en beleid

De stichting MNU heeft een rechtsgeldig samengesteld bestuur, dat is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en dat zich heeft geëngaat aan de Code Cultural Governance. Het bestuur vergadert regelmatig (minimaal 6 x per jaar). Van de bestuursvergaderingen wordt een verslag gemaakt, dat wordt vastgesteld en ondertekend. De stichting MNU beschikt over geldige statuten en een vastgesteld Beleidsplan 2013-2016.

2. Kwaliteitssysteem

Het museum beschikt over een kwaliteitssysteem dat bestaat uit een cyclus die een continue verbeteringsproces waarborgt. Het systeem heeft betrekking op de bedrijfsvoering en primaire museale taken zoals collectiebeheer, registratie en documentatie, publiek en presentatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de Plan-Do-Check-Act (PDCA) methode. Het kwaliteitssysteem valt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur. In 2013 is geen zelfanalyse uitgevoerd in het licht van de museumnorm.

3. Financiële middelen

Het MNU streeft naar een sluitende jaarbegroting en exploitatie. De begroting en de verlies- en winstrekening 2013 zijn als bijlage in dit verslag opgenomen. Het resultaat van de bedrijfsvoering was in 2013 licht positief, maar niet voldoende om de rente over de lening bij de Triodosbank te kunnen betalen. Dankzij de nagekomen betaling van een bijdrage voor activiteiten die in 2012 zijn uitgevoerd was er wel voldoende liquiditeit.

De belangrijkste financiële doelstellingen van het MNU zijn een gezonde liquide reserve op te bouwen en de nog bestaande schuldpositie te elimineren. In het jaar 2013 is t.a.v. deze doelstellingen geen resultaat geboekt.

De gemeente Zaanstad heeft in 2013 besloten het subsidie aan het MNU ten bedrage van €46.000 in 2015 te beëindigen. Het MNU kan hierdoor niet voortbestaan op de bestaande voet. De bedrijfsvoering zal zodanig moeten veranderen dat aanzienlijk meer inkomsten gegenereerd worden door de stroom toeristen die de Zaanse Schans bezoekt. Daarnaast is kritisch gekeken naar de kosten. Verzekeringspremies zijn een grote kostenpost. Vanaf 2014 worden alleen nog de bruiklenen volledig verzekerd. De uurwerken in eigendom worden alleen verzekerd voor restauratiekosten. Eind 2013 is een operatie gestart om het aantal door het MNU te verzekeren bruiklenen drastisch te reduceren.

4. Voorzieningen en Veiligheidszorg

De huidige huisvesting in een houten monument op de Zaanse Schans is aan te merken als een ernstige belemmering voor het vervullen van de museumfuncties, zoals bepaald in de museumnorm.

Het onderhoud van het pand door de eigenaar is bevredigend. Gezien de monumentenstatus van het pand zijn ingrijpende verbeteringen binnen de huidige huisvesting onmogelijk.

Het MNU heeft een beveiligings- en veiligheidsbeleid, dat in 2010 is vastgelegd in het Beveiligingsplan "Safe & Sound". De in 2013 voorziene actualisatie van het plan kon bij gebrek aan tijd niet uitgevoerd worden.

5. Toegankelijkheid

Het MNU was van 1 april tot 1 november 2013 7 dagen per week geopend van 11.00 tot 17.00 uur en van 1 november tot 1 april alleen op zondag.

Museum van het Nederlandse Uurwerk

Een voorwaarde voor toegang tot het museum is instemming met het in het Veiligheidsplan vastgelegde cameratoezicht en met de geschreven bezoekvoorwaarden. De beperkingen en voorwaarden met betrekking tot de toegankelijkheid zijn gepubliceerd op de website en aan de ingang van het museum.

De collectie-informatie is in de vorm van foto's en beschrijvingen digitaal beschikbaar. Deze informatie wordt, aangevuld met informatie over Nederlandse uurwerken in andere collecties, sinds december 2012 via de museumwebsite aan het publiek beschikbaar gesteld. In 2013 is verder gewerkt aan een volledige digitale ontsluiting van de informatie over alle Nederlandse uurwerken in openbare en belangrijke particuliere collecties in het Virtuele Uurwerkenmuseum op www.mnuurwerk.nl. De primaire doelstelling is hier een volledig overzicht te bieden van alle in Nederland vervaardigde tijdmeters. De digitale ontsluiting wordt uitgevoerd volgens gangbare standaarden.

6. Personeel

De personele omvang van het MNU bedroeg in 2013 1,4 fte gesalarieerde medewerkers en ca. 10 vrijwilligers en andere medewerkers zonder arbeidscontract. De medewerkers en vrijwilligers worden geacht op de hoogte te zijn van de voor hen c.q. voor hun functie relevante wetgeving.

De afsluiting van een nieuw opgesteld arbeidscontract met de gesalarieerde medewerkers in 2013 is enigszins vertraagd. Wat betreft de overige medewerkers wordt een vrijwilligerscontract opgesteld.

7. Collectie: beleid, verwerven en afstoten

Het MNU streeft naar een collectie die een zo representatief en aantrekkelijk mogelijk beeld geeft van de geschiedenis van de tijdmeting in Nederland. Dit streven omvat in de eerste plaats alle historische uurwerken, klokken en horloges, uit het Nederlandse taalgebied. Dit zijn uurwerken die van de 16e eeuw tot in de tweede helft van de 20e eeuw gemaakt zijn. Het MNU hanteert een geschreven verwervingsprocedure waarin de rechtmatigheid van de verwerving en de consistentie met het verzamelbeleid getoetst worden. Het MNU hanteert als afstotingsprocedure de LAMO.

Het verwijderen van de collectie uurwerken uit het voormalige Goud, Zilver en Klokkenmuseum in Schoonhoven en de samenwerking tussen het MNU en de SMAT (de eigenaar van de uurwerken uit Schoonhoven) leiden tot de beschikbaarheid van een groter aantal uurwerken voor de presentatie in het MNU. In 2013 is reeds een aantal uurwerken in de presentatie van het MNU ondergebracht. Dit aantal zal in 2014 verder toenemen. De bruikleenoperatie (zie I, onder 3) heeft ertoe geleid dat 21 eerder in bruikleen zijnde uurwerken door het museum zijn verworven. Daarnaast zijn 9 bruiklenen aan hun eigenaren teruggegeven.

Een volledig overzicht van de wijzigingen in de collectie is te vinden in II, onder 2.2.

8. Collectie: registreren en behouden

Het MNU hanteert een registratieprocedure voor inkomende stukken. De registratieprocedure kon bij gebrek aan tijd in 2013 niet worden geactualiseerd. Mede als gevolg van de groei van de collectie onderkent het bestuur de noodzaak van een zorgvuldige procedure voor conservering en restauratie. Deze kon bij gebrek aan tijd in 2013 niet worden opgesteld.

De Vriendenvereniging van het MNU is enkele malen bijgesprongen in de kosten van conservering, restauratie en onderhoud.

Museum van het Nederlandse Uurwerk

Het museumgebouw is op een zodanige wijze heropgebouwd en gerestaureerd dat het qua klimaat een redelijke bescherming biedt aan de collectie. De voorziene opstelling in 2013 van een plan van aanpak voor het verhelpen van zwakke punten kon niet worden gerealiseerd.

In het museum zijn enkele maatregelen getroffen met het oog op de blootstelling van objecten aan schadelijk licht. In 2013 is een plan van aanpak opgesteld voor het verhelpen van zwakke punten in de lichtbeheersing, inclusief de financiering hiervan. In 2014 zal besluitvorming over dit plan plaatsvinden.

9. Collectie: Onderzoeken

Onderzoek naar de collectie wordt niet planmatig gedaan, maar op momenten dat daartoe aanleiding is (verwerving, restauratie, bruikleen, een tentoonstelling etc.). De onderzoeksresultaten worden altijd bekend gemaakt via catalogi, artikelen in (vak)tijdschriften of op de museumsite.

In 2013 heeft geen onderzoek naar de collectie plaatsgevonden.

10. Communicatie, presentatie en educatie

Het MNU heeft een geschreven presentatiebeleid, dat in 2009 is verwoord in de notitie "Lang zal die leven!". Dit beleid beschrijft inhoud, doel, doelgroepen en middelen van de presentatie.

Het MNU heeft een geschreven communicatiebeleid, dat in 2011 is vastgelegd in het projectplan "Content met contact". Dit beleid beschrijft aard, doel, doelgroepen en middelen van de communicatie.

In 2013 is verder gewerkt aan verbetering van de website, die daardoor het communicatiekanaal van het MNU wordt.

Het MNU heeft nog geen geschreven educatiebeleid. Het een aanbod voor de hogere klassen van het basisonderwijs heeft een stabiele afname. Het nieuwe aanbod voor de kleuters bleek in 2013 een groot succes te zijn.

Museum van het Nederlandse Uurwerk

II. Producten en activiteiten

1. Producten

In overleg met de gemeente zijn de volgende museumproducten gedefinieerd, die aansluiten bij de gemeentelijke doelstellingen m.b.t. het cultuurbeleid.

Producten	Realisatie 2013
1. Openstelling	– Openstelling van het museum 235 dagen
2. Collectie	– De collectie is in stand gehouden – Een aantal van 9.442 bezoekers
3. Wisseltentoonstelling	– 2 wisseltentoonstellingen
4. Educatief programma	– 2 educatieve programma's voor basisscholieren in het kader van het project Erfgoed à la Carte

2. Activiteiten

2.1. Openstelling

Het MNU plande in 2013 233 dagen, 6 uur per dag open te zijn. Het museum is van 1 april t/m 31 oktober de gehele week geopend en van 1 november t/m 31 maart alleen op zondag.

2.2. Collectie en bezoekerscijfers

De collectie is gedurende het verslagjaar op peil gebleven.

Drie uurwerken werden verworven door particuliere schenkingen. In het begin van het jaar zijn 10 uurwerken in bruikleen genomen die voorheen in het voormalige Goud, Zilver en Klokkenmuseum in Schoonhoven tentoongesteld waren. Rond het einde van het jaar zijn twee klokken uit de collectie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in bruikleen genomen.

In dezelfde periode zijn 9 uurwerken die in bruikleen waren aan de eigenaren teruggegeven (zie I, onder 7). Eén van de twee Costerklokken van het museum is in maart voor drie jaar in bruikleen gegeven aan het Rijksmuseum.

De in 2012 gerealiseerde stijging van het bezoekersaantal is doorgezet tot 9.400 bezoekers. Hieraan hebben waarschijnlijk de vernieuwde website en de door de Zaanse Schans gerealiseerde upgrade van de kop van de Kalverringdijk bijgedragen.

2.3. Wisseltentoonstellingen

Van april t/m oktober 2013 is er een tentoonstelling geweest van klokken uit de Art Deco-periode. In het najaar vond een tentoonstelling plaats waarin de verbeelding van de tijd op zakhorloges centraal stond.

Ook werd gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de Maand van de Geschiedenis en het Weekend van de Wetenschap, beide in oktober 2013, boden. In het kader van het Weekend van de Wetenschap vond een interessante lezing van dr. Teun Koetsier plaats over het uurwerk als motor van de technologische ontwikkeling.

2.4. Educatief programma

In 2013 zijn 31 schoolgroepen ontvangen. Sinds begin 2008 wordt in het kader van "Erfgoed à la Carte" het programma "Tijdmeter" voor de hoogste groepen van de basisscholen in de Zaanstreek aangeboden. Voor de jongste groep in het basisonderwijs wordt nu op reguliere basis een programma aangeboden met medewerking van de tv-helden Moffel en Piertje.

Museum van het Nederlandse Uurwerk

Bijlage

Exploitatiebegroting MNU 2013

Omzet		Kosten	
Entree	37.500	Personeelskosten	75.000
Winkelomzet	17.000	Huisvestingskosten	21.000
Giften	18.000	Algemene kosten	14.000
Subsidies	45.000	Bedrijfskosten	16.000
Bijdragen in de kosten	29.500	Tentoonstellingskosten	0
Overige omzet	5.500	Aankopen	0
		Inkopen	17.000
		Overige kosten	4.000
Totale omzet	152.500		
Exploitatieresultaat	5.500	Totale kosten	147.000

Jaarrekening MNU 2013

Omzet		Kosten	
Entree	37.715	Personeelskosten	78.797
Winkelomzet	17.789	Huisvestingskosten	19.392
Giften	31.878	Algemene kosten	11.686
Subsidies	45.176	Bedrijfskosten	22.266
Bijdragen in de kosten	11.287	Tentoonstellingskosten	373
Educatie	4.650	Aankopen	0
Overige baten	1.281	Inkopen	15.610
		Overige kosten	998
Totaal	149.776	Totaal	149.123
Exploitatieresultaat	653		
Rentesaldo	3.945		
(Des)investeringen	4.094		
Winst/verlies	-7.386		

Toelichting op de jaarcijfers

Het exploitatieresultaat is bijna €5.000 lager dan verwacht. Dit is in ongeveer gelijke mate toe te schrijven aan iets lagere inkomsten en iets hogere kosten.

Aan de kostenkant betreft dit met name de personeelskosten en de bedrijfskosten. De personeelskosten hadden op grond van de jaarrekening 2012 €4.000 hoger geraamd moeten zijn. Wat de bedrijfskosten betreft was geen rekening gehouden met in 2013 doorlopende kosten voor de vernieuwing van de website.

Aan de inkomstenkant valt met name het lagere bedrag aan bijdragen in de kosten op. Waar in voorgaande jaren steeds een project met externe financiering aangepakt kon worden, was dit in 2013 niet het geval. De kans op een dergelijk project laat zich moeilijk voorspellen. Hier tegenover lijkt een hoger bedrag aan schenkingen staan, maar dit is slechts het gevolg van een andere wijze van verantwoorden van schenkingen in natura.